

Ветлівыя звароты беларусаў: ад станаўлення сістэмы да выкарыстання ў Інтэрнэце

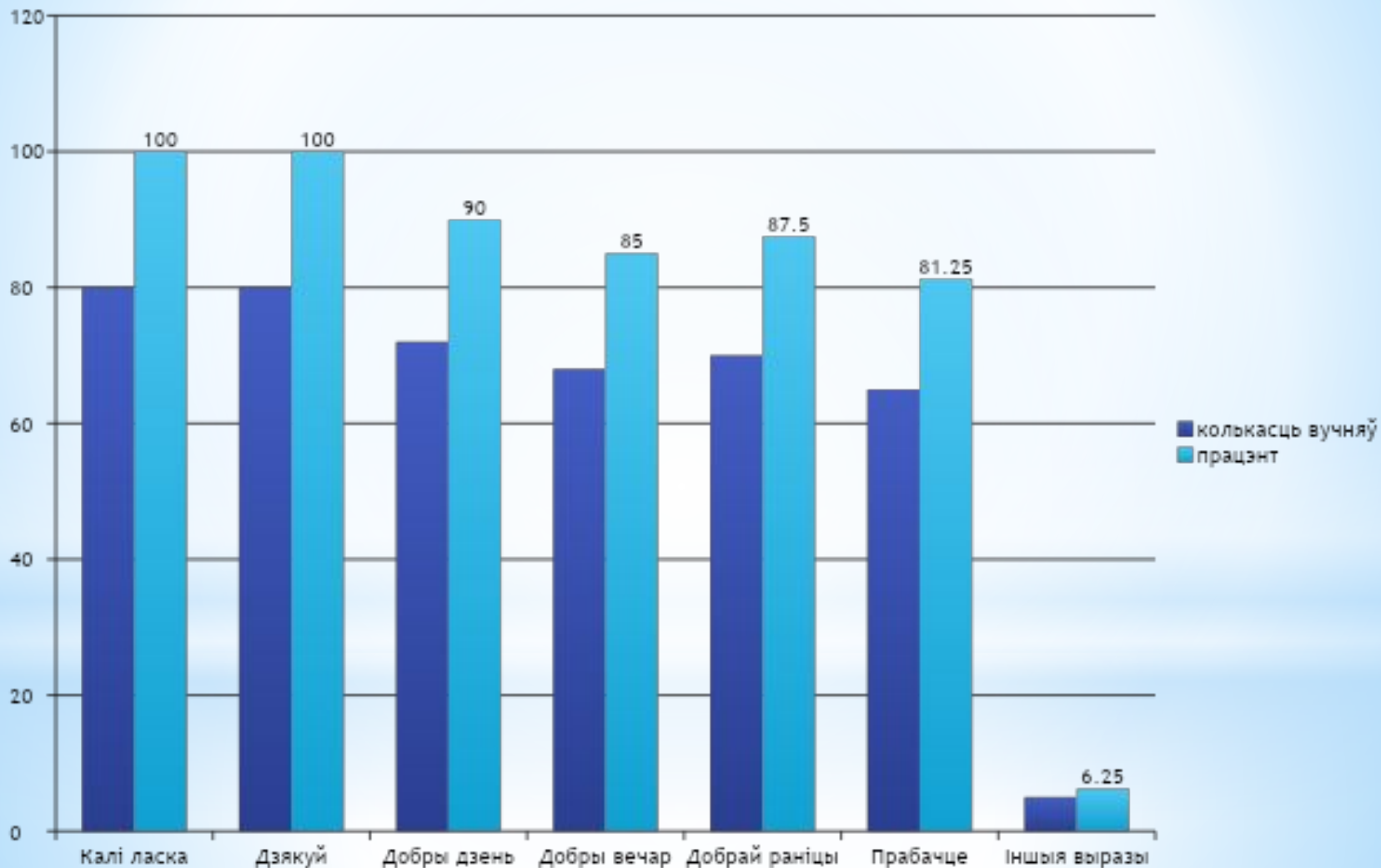
Аўтар: вучаніца 10 «А» класа
ДУА «СШ №6 г. Мінска»
Фалько Анастасія

*Нішто не абыходзіцца
нам так танна і цэніцца
так дорага, як ветлівасць.*

Сервантэс

Якія ветлівыя словы вы ведаеце? Адказваюць вучні 9-х класаў

Мэта:

вывучэнне слоў і зваротаў
ветлівасці, мадэляў моўнага
этыкету беларусаў і
карыстанне імі ў сеціве
Інтэрнэту.

Задачы:

- * Вывучыць спрадвечныя мадэлі моўнага этыкету беларусаў.
- * Звярнуць увагу на ўжыванне гэтых мадэляў ў сучаснай беларускай мове і беларускім сеціве Інтэрнэту.
- * Сістэматызаваць ўласнабеларускія словы і звароты ветлівасці і класці даведнік па іх выкарыстанні.

Этыкет (франц. *étiquette*) - сукупнасць правіл паводзін, што разглядаюцца як знешнія праявы адносін да людзей.

Моўны этыкет - сістэма патрабаванняў, якія тлумачаць нам, якім чынам варта ўсталёўваць, падтрымліваць і перарываць кантакт з іншым чалавекам у пэўнай сітуацыі.

Мадэлі маўленчага этыкету - гэта пэўныя словы, фразы і ўстойлівыя выразы, якія прымяняюцца падчас гутаркі.

Дзеля бліжняга азначэння ўжываліся наступныя канструкцыі:

Васіль Міхневіч (бацька)

нежанаты сын

Пётра Васілёнак
Міхневіч

жанаты сын

Пётра Васілёнак
Міхневічык (Міхнеўчык)

незамужняя дачка

Ганна Васілянка
Міхневічанка

замужняя дачка

паводле прозвішча яе мужа
(напр. Апанасовіча): Ганна
Васілянка Апанасовічыха

Адпаведнасць прозвішча жонкі ці дачкі прозвішчу мужа ці бацькі ў сучаснай літоўскай мове

Adomaitis (Адамовіч) - бацька

Adomaitiene (Адамовічыха / Адамовічава) - жонка

Adomaityte (Адамавічанка) - дачка

Ветлівыя звароты

спадарства, спадары (*руск. господа*) - царская Расія
таварыш (*руск. товарищ*) - часы існавання СССР

Зараз:

спадар Андрусь

спадарыня Арына (*замужняя жанчына*)

спадарыч Алесь (*нежанаты хлопец*)

спадарычня Паўлінка (*незамужняя дзяўчына*)

спадарства (*вялікая аўдыторыя або сямейная пара*)

Спадару! (*клічная форма, на пісьме ўжываецца заўсёды з клічнікам*)

Скарочаныя формы афіцыйных ветлівых зваротаў да асобы

спадар - *Сп.* (Сп. дырэктар, Сп. Вішнеўскі)

спадарыня - *Спн.* (Спн. Вішнеўская)

спадарыч - *Спч.* (Спч. Вішнеўскі)

спадарычня - *Спчн.* (Спчн. Вішнеўская)

спадарства - *Спв.* (Спв. Андруся і Арыны)

Ветлівыя звароты

~~Ты~~

~~Вы~~

Сам

Ваша + дзеяслоў у форме
адз. ліку

~~Тата кажа~~

~~Мамо казалі~~

Тата кажуць (3 ас. мн. л.).

Мамо казалі (3 ас. мн. л.).

Этыкетныя формулы беларускай мовы

паводле сітуацыі ўжывання

- * Вітанні
- * Развітанні
- * Падзякі
- * Прабачэнні
- * Зычэнні
- * Адрасаванні

Тэндэнцыі выкарыстання ветлівых зваротаў ў Інтэрнэце

1. Вяртанне этыкетных формул, што выкарыстоўваліся ў перапісцы беларускай інтэлігенцыі пачатку ХХ ст.

Спадарства! Шаноўнае спадарства! Паважанае спадарства! (35 зваротаў з 72)

2. Моцнае праяўляенне народнай словатворчасці.

*Шанавенства! Браты й сёстры грамацеі-пісьменцы!
Спадары фрэнды! Шаноўныя бульбазаўры! Спадарасы!
Прывітанне, мае любыя шкаляры!
Алё! Лінгвісты і перакладчыкі!*

3. Адсутнасць ветлівых зваротаў.

* даведнік

Дзякуй за ўвагу!